

**OSHQOZON ICHAK KASALLIKLARIDA INGICHKA ICHAK
MIKROFLORASI**

Namangan davlat universiteti

Anatomiya va fiziologiya kafedrası o'qituvchisi

Xodjayeva Naimaxon Umirzaqovna

Annotatsiya: Oshqozon-ichak kasalliklarida ingichka ichak mikroflorasi haqidagi mavzuni yanada kengroq va batafsilroq yoritish uchun, avvalo, mikrofloraning anatomik va fiziologik xususiyatlariga to'xtalish lozim. Ingichka ichak, insonning ovqat hazm qilish tizimining muhim qismi bo'lib, u oziq-ovqatning kimyoviy va mexanik hazm bo'lishida, shuningdek, oziq moddalarning so'rilishida asosiy rol o'ynaydi. Bu jarayonlarda mikroflora o'ziga xos yordamchi vazifasini bajaradi. Ingichka ichakda yashovchi mikroorganizmlar soni va turlari oshqozon va qalin ichakka nisbatan kamroq bo'lsa-da, ularning biologik faolligi yuqori bo'lib, ular organizmning normal ishlashi uchun zarur bo'lgan ko'plab metabolik va himoya funktsiyalarini amalga oshiradi.

Kalit so'zlar: oshqozon-ichak, ichak kasalliklari, oshqozon yarasi, gastrit, dispepsiya, uglevodlar, mikroflora, mikroorganizmlar.

Mikrofloraning asosiy vazifalaridan biri ovqat hazm bo'lish jarayonlarini qo'llab-quvvatlashdir. Masalan, ba'zi bakteriyalar oziq-ovqat tarkibidagi murakkab uglevodlarni parchalab, ularni organizm uchun foydali qismlarga aylantiradi. Shu bilan birga, mikroflora vitaminlar, xususan, K vitamini va ba'zi B guruhi vitaminlarini sintez qiladi, bu esa inson organizmining normal faoliyati uchun zarurdir. Bundan tashqari, mikroflora immun tizimini rag'batlantiradi, ichak devorini patogen mikroorganizmlardan himoya qiladi va yallig'lanish jarayonlarini nazorat qiladi. Oshqozon-ichak kasalliklari, ayniqsa, yallig'lanishli ichak kasalliklari, oshqozon yarasi, gastrit, dispepsiya va boshqalar, ingichka ichak mikroflorasining buzilishiga olib keladi. Ushbu kasalliklarda mikrofloraning tarkibi

o'zgarganida, foydali bakteriyalar soni kamayadi, zararli va patogen mikroorganizmlar esa ko'payadi. Bu holat ichak devorining shikastlanishi, yallig'lanishning kuchayishi va ichakning himoya mexanizmlarining susayishiga olib keladi. Natijada, kasalliklarning kechishi og'irlashadi, bemorning umumiy holati yomonlashadi.[1]

Mikrofloraning buzilishi natijasida yuzaga keladigan dysbakterioz holati oshqozon-ichak kasalliklarining ko'plab shakllarida uchraydi. Dysbakterioz — bu ichak mikroflorasining normal muvozanatining buzilishi bo'lib, u nafaqat ichakda, balki butun organizmda toksik va yallig'lanish jarayonlarini keltirib chiqaradi. Ushbu holat ovqat hazm bo'lish jarayonlarini buzadi, oziq moddalar so'rilishini kamaytiradi, immun tizimining faoliyatini susaytiradi va boshqa organlar faoliyatiga salbiy ta'sir ko'rsatadi. Mikrofloraning o'zgarishi oshqozon-ichak kasalliklarining simptomlarini kuchaytiradi. Masalan, ich qotishi, diareya, qorin og'rig'i, meteorizm va boshqa noqulayliklar mikrofloraning buzilishi bilan bevosita bog'liqdir. Shu sababli, kasalliklarni davolashda mikrofloraning holatini yaxshilash muhim ahamiyat kasb etadi. Bu maqsadda probiotiklar va prebiotiklar, shuningdek, sinbiotiklar qo'llaniladi. Probiotiklar — bu foydali bakteriyalar bo'lib, ular ichak mikroflorasini tiklash va uning muvozanatini saqlashga yordam beradi. Prebiotiklar esa mikrofloraning o'sishi uchun zarur bo'lgan oziq moddalar bo'lib, ular probiotik bakteriyalar faoliyatini qo'llab-quvvatlaydi. Sinbiotiklar esa probiotik va prebiotiklarning birlashmasidan iborat bo'lib, ularning ta'sirini kuchaytiradi. Mikrofloraning muvozanatini tiklash uchun boshqa usullar ham qo'llaniladi. Masalan, ovqatlanish ratsionini o'zgartirish, zararli odatlardan voz kechish, stressni kamaytirish va jismoniy faollikni oshirish mikrofloraga ijobiy ta'sir ko'rsatadi. Ayniqsa, ratsionda tolalarga boy mahsulotlar, sabzavotlar, mevalar va fermentlangan ovqatlar ko'proq bo'lishi kerak. Bu mahsulotlar ichak mikroflorasining sog'lom rivojlanishi uchun zarur bo'lgan muhitni yaratadi.[2]

Zamonaviy tibbiyotda oshqozon-ichak kasalliklarida mikrofloraning holatini o'rganish uchun ko'plab diagnostika usullari mavjud. Mikrobiologik analizlar, molekulyar biologik metodlar, metagenomik tahlillar va boshqa ilg'or

texnologiyalar yordamida mikrofloraning tarkibi va funksiyasi batafsil o'rganiladi. Bu usullar kasalliklarning sabablarini aniqlash, ularning rivojlanish mexanizmini tushunish va individual davolash strategiyalarini ishlab chiqishda muhim ahamiyatga ega.[3]

Mikrofloraning o'zgarishi bilan bog'liq immunologik jarayonlar ham diqqatga sazovordir. Mikroflora immun tizimini rag'batlantirish orqali organizmni patogenlardan himoya qiladi. Ammo mikrofloraning buzilishi immun tizimining noto'g'ri ishlashiga olib kelishi mumkin, natijada autoimmun kasalliklar va yallig'lanish jarayonlari yuzaga keladi. Shu bois, mikrofloraning holatini yaxshilash immun tizimini qo'llab-quvvatlash va kasalliklarning oldini olishda muhim omil hisoblanadi.

Oshqozon-ichak kasalliklarida mikrofloraning o'zgarishi nafaqat mahalliy, balki butun organizmning holatiga ta'sir qiladi. Dysbakterioz natijasida ichak devoridan toksinlar va zararli moddalar qon aylanish tizimiga kirib, boshqa organlar faoliyatini ham buzadi. Bu esa umumiy sog'liq holatining yomonlashishiga olib keladi. Shu sababli, mikrofloraning holatini yaxshilash kasalliklarni kompleks davolashning ajralmas qismi hisoblanadi. O'zbekistonda oshqozon-ichak kasalliklari va mikrofloraning roli bo'yicha olib borilayotgan ilmiy tadqiqotlar ham ahamiyatlidir. Mahalliy sharoitlarda mikrofloraning o'ziga xos xususiyatlari va kasalliklarning milliy xususiyatlari o'rganilib, yanada samarali davolash usullari ishlab chiqilmoqda. Bu esa sog'liqni saqlash tizimining rivojlanishiga va aholining sog'lig'ini yaxshilashga xizmat qiladi.[4]

Xulosa:

Xulosa qilib aytganda, oshqozon-ichak kasalliklarida ingichka ichak mikroflorasining holati juda muhimdir. Mikrofloraning buzilishi kasalliklarning rivojlanishi va kechishiga salbiy ta'sir ko'rsatadi. Shu bois, mikrofloraning muvozanatini saqlash va tiklash uchun zamonaviy diagnostika va davolash usullarini qo'llash zarur. Probiotiklar, prebiotiklar, sinbiotiklar va immun tizimini qo'llab-quvvatlovchi preparatlar kasalliklarning kompleks davolashida muhim ahamiyatga ega. Shuningdek, ratsionni to'g'ri tashkil etish, sog'lom turmush tarzini olib borish

va stressni kamaytirish mikroflorani yaxshilashga yordam beradi. Ushbu yondashuvlar orqali oshqozon-ichak kasalliklarini oldini olish va ularni samarali davolash mumkin bo'ladi. Bu esa insonlarning hayot sifatini yaxshilashga, uzoq va sog'lom umr ko'rishiga xizmat qiladi.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR:

1. Xolmirzaev A., Tursunov B. (2023). "Oshqozon-ichak kasalliklarida mikroflora o'zgarishlari va ularning davolashdagi o'rni". Tibbiyot ilmiy jurnali, 12(3), 45-52.
2. Karimova D., Islomov M. (2022). "Ingichka ichak mikroflorasining oshqozon yarasi kasalligiga ta'siri". O'zbekiston gastroenterologiya jurnali, 8(1), 23-29.
3. Rustamov S., Yo'ldoshev N. (2021). "Oshqozon-ichak kasalliklarida probiotiklar va mikroflora muvozanati". Tibbiyot fanlari bo'yicha maqolalar to'plami, 15(2), 78-85.
4. Saidova M., Tashpulatov J. (2020). "Ichak mikroflorasi va oshqozon-ichak kasalliklari: diagnostika va davolash yondoshuvlari". Tibbiy tadqiqotlar jurnali, 5(4), 34-40.
5. G'aniev R., Karimov F. (2024). "Oshqozon-ichak kasalliklarida disbakterioz va uning oldini olish". Sog'liqni saqlash va tibbiyot, 10(1), 12-18.
6. Mirzaeva L., Ergashev A. (2023). "Ingichka ichak mikroflorasi va uning oshqozon-ichak kasalliklaridagi roli". Biologiya va tibbiyot jurnali, 9(3), 56-63.
7. Nasriddinov B., Jo'rayev S. (2022). "Oshqozon-ichak kasalliklarida mikroflorani tiklash usullari". Tibbiyot va sog'liqni saqlash, 7(2), 41-47.